

SZEMLE

HOLCZINGER NORBERT ÉS SÁRVÁRI BALÁZS (2025):
FENNTARTHATÓ KÖZGAZDASÁGTAN – OKTATÓI KÉZIKÖNYV.
BUDAPESTI METROPOLITAN EGYETEM – MAGYAR NEMZETI BANK,
BUDAPEST.

Sárvári Katarína: A fenntartható közgazdaságtan oktatásának új horizontjai

<https://doi.org/10.71157/upsz.2025.11-12.07>

BEVEZETÉS

A fenntarthatóság a XXI. század egyik kulcsfogalmává vált, és ez a közgazdasági gondolkodásban is paradigmaváltást eredményezett. A növekedésemelvények klasszikus megközelítése, amely a GDP-növekedést tekintette elsődleges célkitűzésnek, napjainkra elégtelennek bizonyult ahhoz, hogy választ adjon a globális kihívásokra: a klímaváltozásra, a biodiverzitás csökkenésére, a társadalmi egyenlőtlenségek erősödésére vagy a geopolitikai válságok gazdasági következményeire (Baksay, Matolcsy és Virág, 2022a). Az új közgazdasági paradigmák, köztük a fenntartható közgazdaságtan, a hosszú távú gazdasági és társadalmi jólét, valamint az ökológiai egyensúly megteremtését tekintik kiindulópontnak.

A fenntartható közgazdaságtan oktatásának fontossága egyre erősebben jelentkezik a felsőoktatásban. Világszerte tapasztalható, hogy a vezető egyetemek tanterveikbe integrálják a fenntarthatóság és a zöld átmenet különböző aspektusait; Cambridge, Oxford, Harvard vagy éppen a skandináv felsőoktatási

intézmények ma már komplex, interdiszciplináris programokat kínálnak e területen. Magyarországon ugyanakkor eddig még nem született olyan oktatói kézikönyv, amely nemcsak elméleti összefoglalót ad, hanem konkrét oktatásmódszertani útmutatót is nyújt.

E hiányt hivatott pótolni Holczinger Norbert és Sárvári Balázs (2025a) *Fenntartható közgazdaságtan – Oktatói kézikönyv* című kötete, amely a Budapesti Metropolitan Egyetem és a Magyar Nemzeti Bank együttműködésében jött létre. A kézikönyvben, amely egyetemi oktatóknak szóló részletes forogatókönyvként és oktatói segédanyagként hozzáférhető, a szerzők egy teljes, 14 hetes kurzustervet dolgoztak ki, előadásokkal, szemináriumokkal, gyakorlati feladatokkal, módszertani ajánlásokkal és digitális kiegészítővel. Ezáltal a kötet nemcsak tudományos tartalmat közvetít, hanem egyben didaktikai eszköztárat is kínál az oktatóknak.

A jelen recenzió célja kettős: egyrészt a kézikönyv tudományos beágyazottságának bemutatása a hazai és nemzetközi szakirodalom kontextusában, másrészt a pedagógiai innovációk részletes értékelése. A vizsgálat során kiemelt figyelmet fordított arra, hogy

a kötet miként illeszkedik a fenntartható közgazdaságtan nemzetközi diskurzusába, és milyen hozzájárulást kínál a felsőoktatási gyakorlat megújításához.

A kötet elméleti kerete szorosan illeszkedik a Magyar Nemzeti Bank által kezdeményezett átfogó tudományos programhoz (Baksay és mtsai., 2022a; 2022b), valamint a nemzetközi fenntarthatósági diskurzushoz is. A zöld pénzügyek kérdése – a pénzügyi rendszerek és a fenntarthatósági célok összekapcsolása – például központi szerepet kap. Ezt a témát számos korábbi magyar publikáció is feldolgozta, többek között Papp, Sárvári és Varga (2022a, 2022b), akik a zöld pénzügyek és piaci megoldások sajátosságait vizsgálták, valamint Holczinger és Sárvári (2025b), akik a visegrádi országok fenntarthatósági kihívásait elemezték a KAYA-azonosság alapján. A jegybanki zöld mandátum elméleti és gyakorlati aspektusait Deák és Sárvári (2023) mutatták be, míg Sárvári (2022a; 2022b) a zöld pénzügyi kapacitásfejlesztés trendjeit és dilemmáit elemezte. Ezek a kutatások mind visszaköszönnék a kézikönyvben.

PEDAGÓGIAI ÉS MÓDSZERTANI INNOVÁCIÓK

A kézikönyv legnagyobb erénye, hogy nem pusztán tudományos összefoglaló, hanem teljes oktatásmódszertani eszköztár. A 14 hetes kurzusstruktúra átlátható és részletes: minden hétre meghatározza a tanulási célokat, az előadási anyagokat, a szemináriumi feladatokat, a hallgatói aktivitásokat és az értékelési szempontokat. Ez a felépítés nagymértékben megkönnyíti az oktatók munkáját, akik

gyakran szembesülnek azzal a nehézséggel, hogy a fenntarthatóság komplex témáit miként lehet tanítható formába önteni.

A kötet a pedagógiai trendeknek megfelelően az aktív tanulási módszereket helyezi előtérbe. A disputa, a kiselőadás, a csoportmunka és az esettanulmány mind azt a célt szolgálja, hogy a hallgatók ne passzív befogadók, hanem aktív alakítók legyenek. Ez összhangban van a konstruktivista tanulás-elmélettel, amely szerint a tudás társas interakcióban, közös gondolkodás során épül fel.

A kézikönyv újdonságot jelent a digitális integráció terén is. A QR-kódokkal elérhető adatbázisok, videók és grafikonok biztosítják, hogy a tananyag dinamikus frissít-

hető legyen. Ez különösen fontos a

aktív alakítók legyenek

fenntarthatóság gyorsan változó területein, mint

például a klímapolitikai forgatókönyvek vagy a zöld pénzügyi innovációk (Sárvári, 2024). A digitális eszközök alkalmazása nemzetközi trend, amelyet a COVID-19-járvány utáni online és hibrid oktatási formák terjedése is erősített.

Pedagógiai szempontból kiemelendő a hallgatói önálló tanulást támogató eszköztár: áttekintő kérdések, fogalomlisták és gyakorló feladatok segítik a tudás elmélyítését. Ez a kompetenciaalapú oktatás egyik alapvető eleme, amely a felsőoktatásban egyre nagyobb hangsúlyt kap. A kézikönyv tehát nemcsak tartalmi, hanem módszertani értelemben is korszerű.

Nemzetközi összehasonlításban a kézikönyv közel áll a skandináv és brit felsőoktatási modellekhez, amelyek az interaktív tanulást és a fenntarthatósági szemlélet integrálását hangsúlyozzák. Ugyanakkor a magyar kötet sajátossága, hogy explicit tanmenetet kínál,

amely azonnal bevezethető kurzusként használható. Ez egyben exportképes modell is lehet a közép-európai régióban.

ERŐSSÉGEK ÉS KRITIKAI ÉSZREVÉTELEK

A kézikönyv számos erőssége megfigyelhető:

1. Multidiszciplinaritás: A gazdasági, pénzügyi, környezeti és társadalmi dimenziók integrált bemutatása.
2. Módszertani sokszínűség: Aktív tanulási formák, viták, esettanulmányok és önálló feladatok.
3. Digitális eszközök integrálása: QR-kódok és online források.
4. Oktatói támogatás: Részletes kurzustervek, amelyek nagyban megkönnyítik az oktatói munkát.

Ugyanakkor a kötet néhány ponton fejlesztésre szorulhat. Egyrészt a nemzetközi szakirodalomhoz való kapcsolódás néhol szűkebb a kívánatosnál. Bár a kötet erősen épít a hazai kutatásokra, a nemzetközi irodalom (pl. IPCC-jelentések, ENSZ SDG-k értékelése, globális zöld pénzügyi trendek) mélyebb bevonása tovább erősíthetné a nemzetközi beágyazottságot.

Másrészt a hallgatói visszajelzési mechanizmusok kevésbé részletesek. A tanulási folyamat körforgásosságát erősítené, ha a kötet javaslatokat kínálna arra, hogyan lehet a hallgatói értékeléseket beépíteni a kurzus folyamatos fejlesztésébe.

Végül, a kötet elsősorban közgazdasági fókuszú, így a társadalomtudományi

horizont tágítása – például a szociológia, a pszichológia vagy a kulturális tanulmányok bevonásával – tovább gazdagíthatná a fenntarthatóság oktatását. A nemzetközi példák azt mutatják, hogy a fenntarthatósági kurzusok akkor a leghatékonyabbak, ha interdiszciplináris közegben működnek.

ÖSSZEZÉS

A Fenntartható közgazdaságtan – Oktatói kézikönyv mindezzel együtt mérföldkő a magyar felsőoktatásban. A kötet újszerűsége abban rejlik, hogy egyszerre épít a legfrissebb hazai és nemzetközi kutatásokra, és közben részletes, pedagógiaileg feldolgozott kurzusmodellt kínál. Ez a kettősség biztosítja, hogy a hallgatók komplex, ugyanakkor oktatható formában találkozzanak a fenntarthatóság kihívásaival.

A kötet hozzájárul a magyar felsőoktatás nemzetközi versenyképességéhez, mivel olyan szemléletet képvisel, amely a globális trendekkel összhangban áll: multidiszciplinaritás, aktív tanulás, digitális integráció.

Ha a jövőben erősödik a nemzetközi szakirodalomhoz való kapcsolódás, illetve megtörténik a hallgatói visszajelzési mechanizmusok komplexebb

kidolgozása, a kézikönyv nemcsak hazai, hanem nemzetközi szinten is referenciaponttá válhat.

A fenntartható közgazdaságtan oktatásának új horizontjait kijelölve a kézikönyv nemcsak egy tárgy, hanem egy szemlélet bevezetését is jelenti: azt, hogy a gazdasági döntésekben a jövő generációk érdekei éppoly fontosak, mint a jelenlegi jólét.

a jövő generációk érdekei
éppoly fontosak, mint
a jelenlegi jólét

IRODALOMJEGYZÉK

- Baksay G., Matolcsy Gy. és Virág B. (szerk., 2022a): *Új fenntartható közgazdaságtan. Globális vitairat*. Magyar Nemzeti Bank, Budapest.
- Baksay G., Matolcsy Gy. és Virág B. (szerk., 2022b): *Új közgazdaságtan a fenntarthatóságért. Szakkönyv, háttéranyag*. Magyar Nemzeti Bank, Budapest.
- Deák V. és Sárvári B. (2023): A jegybanki zöld mandátum elméleti és gyakorlati aspektusai. *Polgári Szemle*. **19**. 4–6. sz. 48–61. DOI: 10.24307/psz2023.1205
- Holzinger N. és Sárvári B. (2025a): *Fenntartható közgazdaságtan – Oktatói kézikönyv*. Budapesti Metropolitan Egyetem – Magyar Nemzeti Bank, Budapest.
- Holzinger N. és Sárvári B. (2025b): A zöld átmenet szerepe a Visegrádi országokban a KAYA-azonosság alapján. *Észak-magyarországi Stratégiai Füzetek*. **22**. 1. sz., 5–16. DOI: doi.org/10.32976/stratfuz.2025.1
- Papp D., Sárvári B. és Varga M. (2022a): Fenntartható pénzügyek – A pénzügyi rendszer és a fenntarthatóság kapcsolata. In: Baksay G., Matolcsy Gy. és Virág B. (szerk.): *Új fenntartható közgazdaságtan. Globális vitairat*. Magyar Nemzeti Bank, Budapest. 193–202.
- Papp D., Sárvári B. és Varga Márton (2022b): Zöld pénzügyek és piaci megoldások a környezeti fenntarthatóságért. In: Baksay G., Matolcsy Gy. és Virág B. (szerk., 2022b): *Új közgazdaságtan a fenntarthatóságért. Szakkönyv, háttéranyag*. Magyar Nemzeti Bank, Budapest. 591–620.
- Sárvári B. (2022a): A zöld pénzügyi kapacitásfejlesztés trendjei és dilemmái. *Hitelintézet Szemle*. **21**. 4. sz., 207–218.
- Sárvári, B. (2022b): Trends and Dilemmas in Green Financial Capacity Development. *Financial and Economic Review*. **21**. 4. sz., 205–216.
- Sárvári B. (2024): A zöld pénzügyi tudományos kutatások evolúciója. In: Kocziszkó György (szerk.): *A jövő fenntarthatósága – A fenntarthatóság jövője*. Budapesti Metropolitan Egyetem, Budapest. 15–26.

